

DƯƠNG TỬ GIANG NGÂM

Phần I - Nguyên Tác

Mây năm núi, gió năm hồ
Ngàn xưa bến Sở sông Ngô thế nào
Mây bay gió cuốn ra sao
Sông kia núi ấy thấp cao những gì
Mệnh ngày suy chữa hết suy
Biết đâu Cai Hạ mà vì Mịch La
Gió mưa âu cũng một nhà
Mây quang gió tạnh cũng là ngàn xưa
Cây non thức dậy hay chưa
Tấm lòng Dương Tử đợi đưa tin hồng.

Phần II – Chú Giải

A. Giải Nghĩa Những Câu Chữ Khó

Dương Tử giang: Sông Dương Tử cũng gọi là Trường giang, chảy từ miền Tây Bắc qua Đông Nam, chia đôi bờ Nam, Bắc trong tọa độ nước Trung Quốc ngày nay. Theo Mộng Văn Thông "*Cổ sử nhân vi*" viết về cuộc phát triển của ba phái: Viêm, Hoàng, Tần – Riêng về sử của hai dân tộc Viêm – Hoa, đại để như sau: Thoạt đầu Viêm tộc theo dòng Dương Tử vào khai thác vùng Trường Giang thất tỉnh: Tứ Xuyên, Hồ Bắc, Hồ Nam, Giang Tây, Giang Tô, An Huy, Triết giang rồi lần theo bình nguyên Hoa Bắc lên khai thác vùng Hoàng Hà lục tỉnh: Hà Nam, Hà Bắc, Sơn Tây, Sơn Đông, Thiểm Tây, Cam Túc; còn phía Nam thì lan tới lưu vực thứ ba gọi là Việt Giang ngũ tỉnh: Vân Nam, Quý Châu, Quảng Tây, Quảng Đông, Phúc Kiến. Cả năm tỉnh này từ lâu đều có người Viêm tộc cư ngụ.

Theo Chu Cốc Thanh trong "*Trung Hoa Thống Sử*" và một số sử gia nữa thì Viêm tộc đã có mặt ở khắp nước Trung Hoa cổ đại trước khi các dòng khác tràn vào. Nên Viêm tộc kể là chủ đầu tiên trên giải đất Trung Quốc ngày nay. Cho nên ý nghĩa nhan đề bài thơ này "Dương Tử Giang Ngâm" phải hiểu như là "Tiếng Nói của Đáy Dòng Lịch Sử Việt".

Sở: Cường Sở - Theo Tư Mã Thiên nói về Sở - Thời Tây Chu, nước Sở là phong quốc của họ Mễ, người được phong đầu tiên là Hùng Dịch con cháu Dục Hùng truyền đến Hùng Thông thì xưng là Vũ Vương. Dần dần kiêm tính các nước ở khoảng giữa hai sông Giang, Hán. Đến cuối thời Xuân Thu thì đất Sở gồm toàn bộ tỉnh Hồ Bắc, bắc bộ tỉnh Hồ Nam, bắc bộ tỉnh An Huy bây

giờ. Đến thời Chiến quốc thì Sở thôn tính được cả Ngô, Việt, các nước trung nguyên đều sợ Sở cho nên gọi là “Cường Sở” (nước Sở hùng mạnh).

Cai Hạ: Tên đất nơi Sở Hạng vương bị quân Hán bao vây, Sở bị tiêu diệt từ đây.

Mịch La: Một dòng sông ở miền Nam nước Sở, nơi Khuất Nguyên chết chìm ở đó. Khuất Nguyên là người trung với vua, nhìn thấy triều chính nước Sở đổ nát muốn thẳng thắn khuyên phò, song vua Sở vì hôn mê không nghe lời trung trực xây dựng về sau bị mất nước. Khuất Nguyên uất hận bèn nhảy xuống sông Mịch La trầm mình. Do quan niệm cho rằng nước Sở là nước cũ của dân tộc Bách Việt, tác giả nêu lên hai sự kiện lịch sử tuy ở vào hai thời, không khác nhau: Mịch la trước và Cai Hạ sau song cùng là cái mệnh suy của dân tộc!

B. Đại Ý Tổng Quát

Tìm về *dòng sông sử* của nòi Việt, những dấu vết từ nơi này qua nơi khác, năm hồ, năm núi, bến Sở sông Ngô qua thời gian-không gian. Gió cuốn mây bay đã diễn biến như thế nào, trải bao thịnh suy, bĩ thái ra sao? Có lẽ chỉ có dòng sông Dương Tử nhất nhất đã chứng kiến, đương chứng kiến và còn chờ để chứng kiến. Vậy thì thế hệ cây non đã đến lúc thức dậy chưa. Tấm lòng của Dương Tử hằng chờ mong tin hưởng ứng.

C. Ý Nghĩa Chi Tiết

Hỏi mây ở năm núi, hỏi gió ở năm hồ rằng: “Từ ngàn xưa, thưở đoàn người Viêm tộc theo dòng Dương Tử vào khai thác vùng Trường giang thất tình như thế nào? Hỏi nước Sở từ lúc phong quốc của họ Mễ, người được phong đầu tiên là Hùng Dịch, rồi con cháu họ Hùng phát triển ra sao?

Đến thời Chiến quốc, Sở thôn tính Ngô, Việt, thanh thế lên như thế nào? Sông kia núi ấy, cả vùng Trung nguyên, từ chỗ cao đến chỗ thấp đã xảy ra những gì? Biến thiên ra sao? Lúc thịnh đã vậy, khi suy ra sao? Đã thấy được cái thịnh có hạn, còn cái suy thì chưa biết lúc nào hết suy. Bởi biết đâu được còn có trận Cai Hạ sau này, Sở Hạng vương phải suy vong mà đã vội thất vọng quá đổi khi thấy dòng Mịch La cát dập sóng vùi; niềm tuyệt vọng của Khuất Nguyên! Mặc dầu có trải qua những cơn gió thảm mưa sầu đi nữa thì ta vẫn là ta, con của nhà giống Việt vẫn chân cứng đá mềm trên bước đường sống còn. Hết gió cản mây ngăn sẽ đến lúc mây quang gió tạnh, từ ngàn xưa quy luật thiên diễn là như thế. Hiện tại hôm nay đây - thế hệ cây non đã thức dậy chưa. Lòng sông Dương Tử đương hò reo chờ đón tin mới.

D. Bình Luận

Bằng nhiệt tâm, nhiệt huyết, tác giả nhìn về tiền sử của dân tộc như trông theo áng mây bay gió cuốn mà phát hiện lên những nét sinh hoạt, tìm ra những điểm mấu chốt làm mục tiêu để thấy được một cách rõ rệt những hình ảnh sinh hoạt nếp sống của tiền nhân vào từng thời gian, ở mỗi không gian, đúng như câu: "*Trông vô vời tỏ rõ dấu muôn năm*".

Bằng thể thơ lục bát dễ truyền cảm, đọc lên tim thấy rung động, mắt thấy rõ ràng từng lớp sóng phể hưng biến đổi không ngừng của lịch sử giống nòi. Lắng nghe tiếng nói của dòng sông Dương Tử là tiếng nói của *đáy hồn Sử Việt* cuộn cuộn chảy đời đời bất tận./.